

Skjøtselsplan for slåttemark 2018

Syverstadbråten sør, Asker kommune, Oslo og Akershus

Anders Thylén og Øystein Røsok

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Fylkesmannen i Oslo og Akershus naturtypekartlagt og utarbeidet skjøtselsplan for en slåttemark ved Syverstadbråten i Asker kommune. Lokaliteten er vurdert til verdi B. Den skjøttes siden 2006 av Naturvernforbundet i Asker. Foruten årlig slått legges det til grunn bekjempelse av fremmede arter, rydding av oppslag og noe trehogst for å utvide lokaliteten mot skogkanten.

Nøkkelord

Oslo og Akershus
Asker
Kulturlandskap
Skjøtsel
Naturtyper
Slåttemark
Kalktørreng
Skogkant
fremmedarter

Omslag

Slåtteeng i skogkant.
Foto: Anders Thylén

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-686-7

BioFokus-notat 2018-51

Tittel

Skjøtselsplan for slåttemark 2018
Syverstadbråten sør, Asker kommune, Oslo og Akershus

Forfatter

Anders Thylén og Øystein Røsok

Dato

15. februar 2019

Antall sider

26 sider

Refereres som

Thylén, A. og Røsok, Ø. 2018. Skjøtselsplan for slåttemark 2018. Syverstadbråten sør, Asker kommune, Oslo og Akershus. BioFokus-notat 2018-51. Stiftelsen BioFokus.Oslo

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for Syverstadbråten sør i Asker kommune er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåtte-mark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåtte-mark. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåtte-mark på Østlandet. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

BioFokus takker Fylkesmannens miljøvernavdeling og Naturvernforbundet i Asker ved Jan Häusler for god dialog, verdifulle opplysninger og godt samarbeid i prosessen med skjøtselsplanen.

Oslo, 15. februar 2019

Anders Thylén
BioFokus

Innhold

Forord	3
Innhold.....	4
1. Slåttemark på Østlandet.....	5
2. Skjøtselsplan for Syverstadbråten sør	8
2.1 Innledning.....	8
Naturverdier	10
Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	10
Hensyn og prioriteringer	10
Tradisjonell og nåværende drift	11
Aktuelle erfaringer med skjøtselen	11
2.2 Mål for verdifull slåttemark	12
2.3 Tiltak	12
Restaureringstiltak	12
Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	12
Andre aktuelle skjøtselstiltak	13
2.4 Oppfølging av skjøtselsplanen	13
3. Kilder	14
Bilder.....	14
Naturtypebeskrivelse.....	23
Artsliste.....	24

1. Slåttemark på Østlandet

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter. Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye på grunn av forskjeller i jordsmonn, høyde over havet m.v. Etter fuktighetsforholdene skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

I tørr-friskengene på Østlandet vokser vanlige arter som grasene gulaks og engkvein, samt bleikstarr, ryllik, blåklokke, tepperot, øyentrøst, gjeldkarve, smalkjempe, tiriltunge, hårsveve, småengkall, prestekrage, engtjæreblom, engnellik, storblåfjær, hvitmaure, rødkløver, engknoppurt og rødknapp, men også sjeldnere arter som den trua arten solblom.

Figur 1: Eng i Flesberg. Tørreng med engtjæreblom, prestekrage, gulaks, tiriltunge, stemorsblom. Bildet t.h viser kattefot som ofte vokser tørt og på grunnlendt mark. Foto: Ellen Svalheim.

Figur 2: Eng i Flesberg. Rikere og friskere eng med brudespore, hjertegras (bilde t.h), harerug, blåfjær, småengkall, rødkløver, gulaks, fuglevikke, tepperot m.m. Foto Ellen Svalheim.

Hvis jordsmonnet har litt kalkinnhold kan man også finne gulmaure, vill-løk, flekkgrisøre, vill-lin, flekkmure, rundskolm, fagerknoppurt, dunkjempe, smalfrøstjerne, marianøklebånd, orkideer som brudespore og hvitkurle, grasarter som dunhavre og hjertegras samt den lille bregnen marinøkkel. Også den sørlige orkideen søstermarihånd kan inngå i slike enger. I seterområdene tilkommer fjellarter som fjelltimotei, setermjelt, blåmjelt, fjellbakkestjerne, fjellfiol og fjellnøkleblom.

Figur 3: Stølsvoll i Valdres med prestekrage, blåklokke, småengkall, fjellgulaks og ulike marinøkler. I seterområdene vokser gjerne engarter fra lavlandet sammen med fjellplanter som fjelltimotei (t.h.). Foto Ellen Svalheim.

I frisk slåttemark (dvs. litt fuktigere eng) vokser relativt høyvokste arter som skogstorkenebb, hvitbladtistel, rød jonsokblom, enghumleblom, og ballblom, men også lavere arter som gulaks, ryllik og harerug vokser der. Litt kalkkrevende arter som skogmarihånd og stortveblad kan forekomme, og i fjellet kommer arter som svarttopp til. Fuktenger domineres gjerne av gras- og starrarter samt vanlige arter som enghumleblom og myrfiol. Hanekam kan også

være et karakteristisk innslag. Hvis fuktenga er kalkpåvirket kan man finne mer krevende arter som stortveblad.

Figur 4: Frisk- fuktig eng i Kongsberg kommune med bl.a. ballblom, skogstorkenebb, enghumleblom, engsyre. T.h.: I fuktige enger på Østlandet vokser gjerne hanekam. Foto Ellen Svalheim.

Mange gamle slåttemarker brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarker har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarker holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsesplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Østlandet (Bele, Svalheim & Norderhaug 2011). Mye av denne teksten om slåttemark på Østlandet er hentet fra den.

2. Skjøtselsplan for Syverstadbråten sør

GRUNNEIER:		ANSVAR SKJØTSEL:		LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ :	
Asker kommune		Naturvernforbundet i Asker (NiA)		B	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 01.11.18			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 23.07.18		
DATO REVIDERING:			DATO BEFARING (REVIDERING):		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM):					
Dialog med Jan Häusler, ansvarlig hos NiA. E-postdialog i forbindelse med befaring og dugnad i juli. Telefonsamtale tidlig november.					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Anders Thylén, BioFokus				FIRMA:	
				BioFokus	
UTM SONE LOKALITET:		NORD:		ØST:	
32 V		6635610		582950	
				GNR./BNR.:	
				42/139	
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:				DEL AV VERNEOMRÅDE:	
Slåttemark oppdatert avgrensning til Naturbase: 3,5 daa.				Nei	
Skjøtselsareal (to soner) totalt: 3,9 daa.				HVKILKET VERN:	
				DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP:	
				Nei	

2.1 Innledning

Lokaliteten ligger ved Syverstadbråten ca. 200 meter nordvest for Syverstad gård nær Holmen i Asker. Den består av en sørvestvendt skrånende engbakke mellom en skogkoll og dyrket mark. Syverstadbråten lå opprinnelig under Syverstad gård.

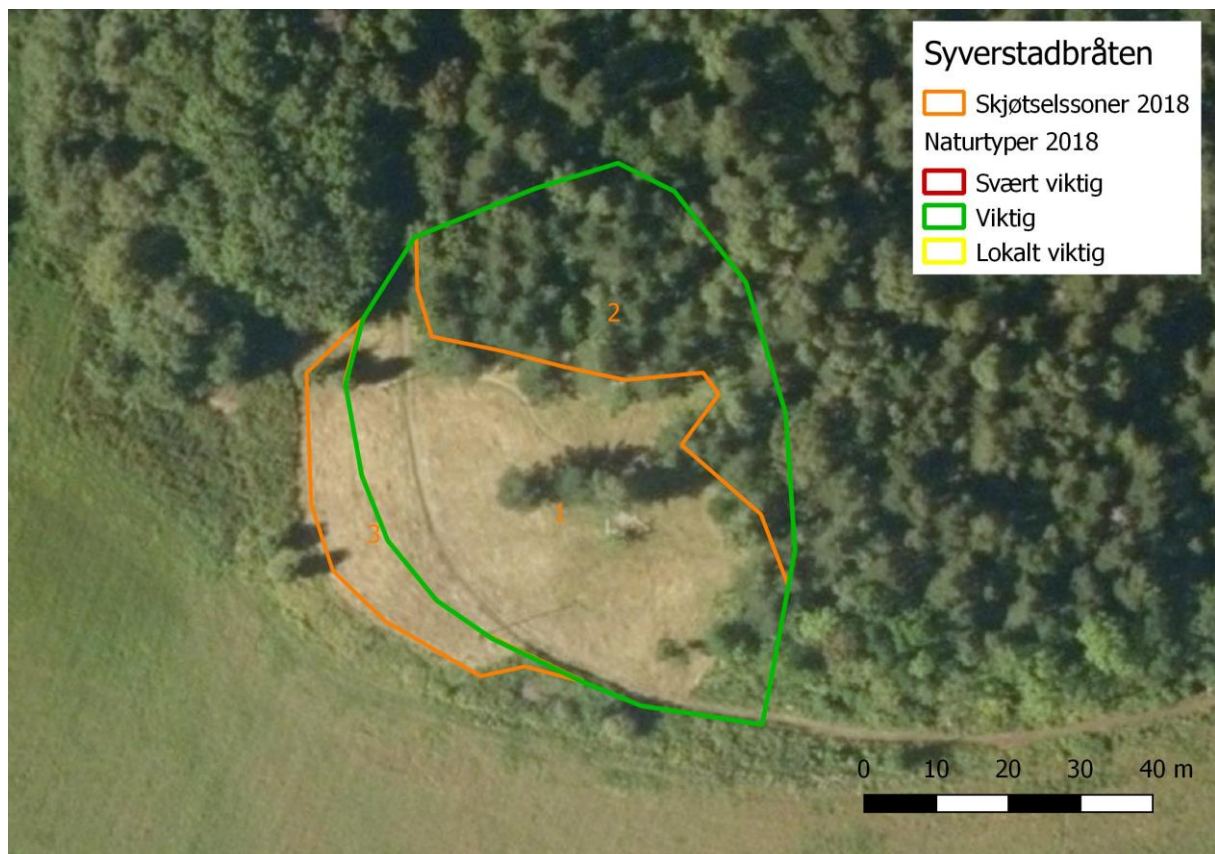
Området ligger i boreonemoral sone ved indre Oslofjord. Berggrunnen består av silt- og kalkskifer fra kambrosilur-perioden, som er overlagret av marine strandavsetninger. Kalkpåvirkningen er noe svak sammenlignet med andre tilsvarende lokaliteter på kambrosiluren ved indre Oslofjord.

Engen har tydelig slåttepreget flora av typen baserik eng, selv om de mest kalkkrevende artene mangler. Engen ligger i et mosaikkpreget landskap med skogkledde koller og åkrer på de lave flatene. Det er samtidig stor utnyttelse med veier, tettbebyggelse og høy utbyggingspress. Restnaturen er kalkrik og har generelt høye naturverdier. Kollen på Syverstadbråten og i landskapet rundt er stort sett kartlagt som verdifulle naturtyper knyttet til kalkskog, edelløvskog etc. Det er kartlagt ytterligere en slåtteng sørvest for Syverstad gård.

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for slåttemark (Svalheim 2014).

Figur 5: Oversiktskart for lokaliteten.

Figur 6: Avgrensning av naturtypelokalitet og skjøtselssoner.

Naturverdier

Slåttengen er en hovedsakelig åpen eng med tørrbakkepreg, av typen kalktørreng/baserik eng. Den har en relativt artsrik, variert og basekrevende flora, men uten de aller mest krevende kalkartene. Området har spredt tresetting med bl.a. furu, bjørk, eik, ask og eple. I nord er det tettere tresjikt av furu, og lokaliteten overgår gradvis i skog både mot nord og øst.

Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Eneste påviste rødlistede engplante er krattsleie (NT). I tillegg forekommer det ask (VU) i skogkanten. Epletreet på enga er trolig ikke villeple, men en kultivert form. Av naturengplanter, dvs. karakterarter, skillearter og tyngdepunkter for semi-naturlig eng (Svalheim 2014), er det funnet hele 24 arter (se artsliste bakerst). Typiske eksempler er gjeldkarve, prikkperikum, gulmaure, rødknapp, engtjæreblom, engknoppurt, marianøkleblom, fagerknoppurt, storblåfjær, bakkemynte, gullkløver, åkermåne og lakrismjelt. I sørøstre del er det en liten sone med noe mer kalkkrevende vegetasjon, bl.a. med en begrenset forekomst av engnellik og bakkemynte. Det er også en del busker i kantene mot skog og åker, som nyperose og slåpetorn. Mange av buskene og urtene er potensielt viktige nektarplanter for sommerfugler og andre insekter.

Mot sørvest er det en gradvis overgang mot en mer utarmet og ugresspreget flora mot åkerkanten. Her finnes også en del fremmedarter som kanadagullris (SE), hvitsteinkløver (SE) og rødhyll (SE). På selve slåttemarken er følgende fremmede plantearter påvist: vinterkarse (SE), ullborre (SE), vårpengurt (PH) og tysk mure (PH). Foreløpig er disse artene registrert med et fåtall individer, og utgjør ikke noen trussel for naturverdiene på kort sikt. Det er imidlertid viktig at fremmede arter bekjempes og overvåkes.

På vestsiden av turstien var det i nordre del et område preget av skvallerkål og mjødurt. Skvallerkålen er imidlertid gått kraftig tilbake, trolig fordi dette området har blitt slått over flere år.

På sørsiden av turveien i øst er det mer en næringsrik kantsone mot åkeren med bringebær, mjødurt, åkertistel, brennesle og kanadagullris. Sonen preges av gjødsling fra åkeren. Slåttegraset har enkelte år blitt deponert her.

Mot nord er det en gradvis overgang til kalkfurskog med innslag av løvtrær, som bjørk og spisslønn. I feltsjiktet er det mye skogkløver. Dette området er resultat av langvarig gjengroing av slåttemarka. Men denne sonen er åpnet betydelig opp de seneste årene. Dette kommer klart fram på flyfoto fra 2010 og 2016.

Helt i sørøst, på oversiden av turveien, er det et slåpetornkratt som danner kantsone mot skogen.

Lokaliteten er ikke undersøkt for insekter, men det vurderes å være god potensial for denne gruppa. Enga huser en fast bestand med gresshopper vortebiter (NT). Bakkehumle, lundhumle og steingjøkhumle er påvist.

Hensyn og prioriteringer

NiA ser ut til å ha nok kapasitet til å få gjort relevante tiltak kontinuerlig år fra år. De har også ambisjoner om å utvide slåttearealet noe inn mot skogkanten og å åpne opp tresjiktet noe her.

Skjøtselssone 3 ligger utenfor det areal som er avgrenset som naturtype. Selv om arealet ikke har like store verdier som innenfor naturtypelokaliteten, vil det kunne utvikle en mer slåttepreget flora på sikt. Det er også viktig å skjøtte dette arealet for å få en buffer mot ugrass- og fremmedartene nær åkerkanten, og for å hindre at disse sprer seg inn i naturtypen. Arealet blir skjøttet med slått per i dag.

Tradisjonell og nåværende drift

Rundt Syverstad gård er det gjort funn av både gravhauger og andre fornminner fra jernalder, og en oldtidsvei gikk gjennom tunet. Syverstadbråten er dokumentert som husmannsplass fra 1825 (lokalhistoriewiki 2018). Mye av kollene rundt om som i dag er skog var nok brukt til beite og var trolig mer åpne enn i dag. Ortofoto fra 1969 (<https://kart.finn.no/>) viser at engen var vesentlig større og mer åpen enn i dag, og at den da i hvert fall inntil nylig hadde vært i bruk til slått eller evt. beite.

Naturvernforbundet har drevet årlig slått i området siden 2006. Selve slåttten blir gjort på en kveld i midten på august, og arbeidet blir utført med tohjuls slåmaskin. I tillegg blir det slått noe med ljà i kantene. Etterarbeidet med tilleggsslått, fjerning av høy, krattrydding og eventuell trehogst blir utført på dugnad etter at høyet har bakketørket 2-3 dager (opptil en uke). Høyet blir raket opp og fraktet bort. Noen år har det blitt deponert i åkerkanten, andre år blitt brukt til for. Det er ryddet en del trær i skogkanten, og det er satt opp et par benker i området. Enkelte år er det gjennomført en mindre dugnad om våren knyttet til trehogst, krattrydding etc. Trær blir ryddet litt etter litt, etter hvert som folk har behov for ved, og sånn blir engen sakte utvidet. Bruker har ønske om å utvide engen noe, i nord fram til et gammelt steingjerde. De ønsker ikke at engen blir større enn at den kan slås på en kveld (per nå tar det 2-3 timer).

I kant mot jordet og mot skogen er et par trær holdt litt nede (bl.a. under ledning til lysløypa). Det gjelder bl.a. en spisslønn og et par asker. Disse trærne blir styver med noen års mellomrom. Dette hindrer at de utvikler store skyggedannende kroner, samtidig som de kan utvikles til elementer med naturverdi på sikt. Det er også ryddet noe edelgran innenfor skogkanten mot nord.

Aktuelle erfaringer med skjøtselen

NiA har etter hvert god erfaring med praktisk skjøtsel i området, og virker å ha god kontroll på arbeidene. Det har også klare tanker om hvordan de forsiktig ønsker å utvide noe, men ikke for mye.

Sen slått (august) innebærer at det vil bli mangel på blomstrende planter i etterkant av slåttten. For å kunne huse en god variasjon og flest mulig arter av insekter er det behov for tilgang til nærings- og nektarplanter gjennom hele sesongen. Ved Syverstadbråten er det trolig at det finnes tilgang på nektarplanter andre steder i nærområdet, f.eks. langs den sørvendte kantsonen mot videre østover fra enga. Likevel kan det være en god idé å spare en liten andel av enga fra slått hvert år (Elven & Bjureke 2018). Areal som spares for slått må rullere hvert år, slik at det sparte arealet blir slått de påfølgende årene.

2.2 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Å bevare og videreutvikle en verdifull slåttemark/kalktørreng, med tilhørende rikt arts mangfold, gjennom aktiv skjøtsel.

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

I skogkanten og sør for gangveien i sørøstre del skal mengden blomstrende busker (framfor alt slåpetorn og nyperose) opprettholdes. Det bør legges til rette for spredning videre mot øst, men ikke inn i enga. Etablerte epletrær spares.

I nord og nordøst hvor skogen er relativt tett skal det gradvis åpnes opp noe for å få inn mer lys til bakken og for på sikt å få noe hagemarkspreg.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

I kantene mot vest og sør skal mengden og andelen av fremmedarter og «ugrassarter» reduseres.

Fremmedarter i høye risikokategorier skal ikke forekomme i området.

Engen skal ha en artsrik engflora, med god forekomst av arter som gjeldkarve, gulmaure, marianøkleblom, rødknapp, engknoppurt, fagerknoppurt og lakrismjelt.

2.3 Tiltak

Restaureringstiltak

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/DELOMRÅDE	TIDSROM (MND/UKER)
Gradvis rydding av trær i skogkant mot nord og øst	2019-2022	2	august
Luking/slått av fremmedarter, herunder kanadagullris og hvitsteinkløver. Et par busker med rødhyll bør også fjernes. Kanadagullris og hvitsteinkløver bør fjernes første gang i månedsskiftet juni-juli, deretter ca. en måned senere.	Årlig	Mest sone 3, men ved behov hele arealet.	Min. 2 ggr. årlig Samkjøres med første-slått sone 3 og normal slått

Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/DELOMRÅDE	TIDSROM (MND/UKER)
Slått med tohjuls maskin. Spar noen mindre deler av enga hvert år (ca. 10 % av arealet).	Årlig	Hele arealet	Første halvdel august
Tilleggs slått med ljà i kanter etc.	Årlig	Der maskin ikke kommer til.	Første halvdel august
Raking og fjerning av høy	Årlig	Hele arealet	2 dager- en uke etter slått

Tidlig førsteslått sone 3. To årlige slåtter vil bidra til å redusere næring og vil redusere frøsetting hos de storvokste nitrofile artene. Raking og fjerning av høy kan gjøres direkte etter slått.	Årlig de første 5 årene	Sone 3	Uke 25-27
---	-------------------------	--------	-----------

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i august). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Spar noen deler av enga hvert år.
- Bekjemp fremmede plantearter.
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet. Kantklipper med sen kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner som kan føre til komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller bløt husdyrgjødsel (se veileder).

Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKEN)
Rydde oppslag av løvkratt og småfuru, spesielt i skogkantene mot nord og øst. I sørøst er det en del slåpetorn som bør spares, og evt. kan få lov til å utvide seg noe i kantsonen. Noe nyperose bør også spares i kantene. Disse buskene kan være viktige for sommerfugler og andre insekter.	Årlig	Sone 2 i hovedsak, men litt alle soner	august
Styving av enkelte trær, spesielt nordvestre del. Trær som en ønsker å spare ved å holde nede kan gjerne styves, spesielt ask.	Ca. hvert 5 år.	Spredte enkelttrær	august

2.4 Oppfølging av skjøtelsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:
2023
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:
Enga kan gjerne kartlegges for insekter. Det er ikke essensielt å gjøre det, men området har trolig et godt potensial for insekter, og innsamling med feller/Malaisetelt vil trolig kunne avdekke et interessant artsmangfold. Kan ha betydning for omfang av ulike tiltak, f.eks. hvor mye bærende busker som bør spares.
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:
Årlig slått og rydding av oppslag. Gradvis rydding av trær i kantsoner.
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:
Naturvernforbundet i Asker. Kontaktperson: Jan Häusler, tlf: 98299667

3. Kilder

Artsdatabanken & GBIF Norge, 2018 Artskart, internettportal for artssøk.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper -Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007)

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Elven, H. & Bjureke, K. 2018. Pollinatorvennlig skjøtsel av slåttemark og naturbeitemark. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 77, 80 s.

Historiske flybilder. Lest fra <https://kart.finn.no/> 30.10.2018.

Lokalhistoriewiki Lest fra [https://lokalhistoriewiki.no/Syverstad_\(g%C3%A5rd_i_Asker\)](https://lokalhistoriewiki.no/Syverstad_(g%C3%A5rd_i_Asker)) 25.10.2018.

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (red.) 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget.

Svalheim, E. Utkast av 29.nov. 2014, Upubl. Utkast til faktaark for naturtypen Slåttemark. Oppdatert mht. NiN 2.0, 26.04.2018

Svalheim, E. m.fl. 2014. Artslister for semi-naturlig eng.

Figur 7: Storblåfjær er en av artene sterkt knyttet til seminaturlig eng (5. juni 2017). Foto Øystein Røsok.

Bilder

Flyfoto 1969

Flyfoto 2010

Flyfoto 2016

Figur 8: Flyfoto av lokaliteten fra tre ulike tidspunkter.

Figur 9: Slåttemarka i morgenlys. Sommeren 2018 var svært tørr. Foto: Anders Thylén.

Figur 10: Benker og ildsted i enga. Foto: Anders Thylén.

Figur 11: Et par asketrær i nordvestre del av området, som blir holdt litt nede. Foreslås å styves. Foto: Anders Thylén.

Figur 12: Stor slåpetornbestand inntil lysløypa sørøst i området. Foto: Anders Thylén.

Figur 13: Lysløype med sagflis går gjennom enga. Her er det en del fremmedarter i kanten mot åkeren, bl.a. kanadagullris. Foto: Anders Thylén.

Figur 14: Halvåpent engpreg der hvor det er tynnet litt i skogkanten. Engen kan gjerne utvides noe her. Foto: Anders Thylén.

*Figur 15: Frodig eng 28. Juli 2010. Vi ser blomstring av engknoppurt, perikum, ryllik, gulmaure og gjeldkarve.
Foto: Øystein Røsok*

Figur 16: Frodig eng 6. august 2011. Her dominerer engknoppurt og ryllik. Foto: Øystein Røsok.

Figur 17: Engknoppurt 6. august 2011. Foto: Øystein Røsok.

Figur 18: Våraspekt av engarter: Fra venste: marianøkneblom, bergskrinneblom og knollerteknapp, alle fotografert 9. mai 2014. Foto: Øystein Røsok.

Figur 19: Engarter fra høy- og sensommer: Fra venstre: skogkløver (22. juni 2014), rødkløver (29. september 2014), åkermåne (28. juli) og gullkløver (19. august 2017). Foto: Øystein Røsok.

Figur 20: Påviste insektarter på Syverstadbråten: Vortebiter er rødlistet (NT). Av pollinerende insektarter er humlebille, dagpåfugløy og bakkehumle kjent fra området. Foto: Øystein Røsok.

Figur 21. Skjøtsel av enga. Foto øverst og nederst: Øystein Røsok. Foto midt: Jan Häusler

Naturtypebeskrivelse

166 Syverstadbråten sør

Slåttemark – Kalkslåtteeeng Verdi: **B** Areal : 3,52 daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt i flere runder, bl.a. av Terje Blindheim, BioFokus i 2013. Avgrensning og beskrivelse er revidert i 2018 av Anders Thylén, BioFokus, i forbindelse med opprettelse av skjøtselsplan på oppdrag for Fylkesmannen. Verdivurderingen er gjort iht. oppdatert faktaark for slåttemark (Svalheim 2014). Rødlistekategorier følger Norsk rødliste for naturtyper 2011 og Norsk rødliste for arter 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten er en del av skog- og kulturlandskapet på Syverstad sør for Holmen i Asker. Området ligger på skifer av silt- og kalkstein, og har et løsmassedekke av marine strandavsetninger.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en slåttemark med utforming kalkslåtteeeng. Kalkpåvirkningen er noe svak sammenlignet med andre tilsvarende lokaliteter på kambrosiluren ved indre Oslofjord, og engen er dermed i grenseland mot lågurteng. Engen er i hovedsak åpen, men har spredt tresetting med bl.a. furu, bjørk, eik, ask og eple. I nord er det tettere tresjikt av furu, og lokaliteten overgår gradvis i skog mot nord og øst. Feltsjiktet består av basekrevende urter og gress, men med noe nitrofilt preg på nedsiden av turveien.

Artsmangfold: Av typiske naturengplanter er det registrert bl.a. gjeldkarve, prikkperikum, gulmaure, rødknapp, engknoppurt, marianøkleblom, fagerknoppurt, storblåfjær, bakkemynte, gullkløver, åkermåne og lakrismjelt. Det er også en del busker i kantene mot skog og åker, som nyperose og slåpetorn. Mange av buskene og urtene er potensielt viktige nektarplanter for sommerfugler og andre insekter. Vortebiter (NT) er tidligere registrert i området. Det er potensial for et rikt mangfold av beitemarkssopp og insekter knyttet til enga.

Bruk tilstand og påvirkning: Slåtteengen blir hevdet med slått årlig av Naturvernforbundet i Asker. Skjøtsel har pågått siden ca. 2005. Det er også åpnet opp noe mot skogkanten i nord og øst. Det går en turvei gjennom området som brukes aktivt i friluftssammenheng. Det er satt opp et par benker på enga.

Fremmede arter: Kanadagullris og hvitsteinkløver vokser i nedre del av enga, inntil lysløypa og åkerkanten. Her vokser også rødhyll. Edelgran forekommer innenfor skogkanten i nord.

Del av helhetlig landskap: En av flere kalkengforekomster i Indre Oslofjord. Det er kartlagt ytterligere en slåtteeng sørvest for Syverstad gård.

Verdivurdering: Slåtteeeng er utvalgt naturtype og vurdert som en sterkt truet naturtype.

Lokaliteten er relativt liten og har et middels rikt arts- og artsmangfold med få dokumenterte rødlistearter. Området er i aktiv hevd. Noe negativ påvirkning fra friluftsliv, fremmedarter og andre nitrogentolerante arter, men stort sett god tilstand. Iht. faktaarket skårer lokaliteten høyt på størrelse og påvirkning og middels på artsmangfold og tilstand. Samlet vurderes den dermed som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør slås årlig og plantematerialet fjernes. Småskog og busker som er i ferd med å komme opp bør ryddes vekk, men slåpetorn og noe nyperose bør spares. Engen kan gjerne utvides noe mot skogkanten i nord og øst. Det er laget en egen skjøtselsplan for lokaliteten.

.....

Artsliste

Artgruppe	Vitenskaplig navn	Norsk navn	Seneste funn	RL-status
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	2018	LC
Karplanter	<i>Acinos arvensis</i>	bakkemynte	2017	LC
Karplanter	<i>Aegopodium podagraria</i>	skvallerkål	2014	LC
Karplanter	<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	2018	LC
Karplanter	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	2018	LC
Karplanter	<i>Alchemilla</i>	marikåpeslekta	2018	LC
Karplanter	<i>Alopecurus pratensis</i>	engreverumpe	2014	LC
Karplanter	<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks	2014	LC
Karplanter	<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	2014	LC
Karplanter	<i>Arctium minus</i>	småborre	2017	LC
Karplanter	<i>Arctium tomentosum</i>	ullborre	2008	SE
Karplanter	<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre	2014	LC
Karplanter	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt	2014	LC
Karplanter	<i>Barbarea stricta</i>	stakekarse	2014	LC
Karplanter	<i>Barbarea vulgaris</i>	vinterkarse	2014	SE
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklukke	2018	LC
Karplanter	<i>Campanula trachelium</i>	nesleklokke	2018	LC
Karplanter	<i>Carex digitata</i>	fingerstarr	2018	LC
Karplanter	<i>Carex spicata</i>	tettstarr	2014	LC
Karplanter	<i>Carum carvi</i>	karve	2018	LC
Karplanter	<i>Centaurea jacea</i>	engknoppurt	2018	LC
Karplanter	<i>Centaurea scabiosa</i>	fagerknoppurt	2018	LC
Karplanter	<i>Cerastium fontanum vulgare</i>	ugrasarve	2017	LC
Karplanter	<i>Cirsium arvense</i>	åkertistel	2017	LC
Karplanter	<i>Clinopodium vulgare</i>	kransmynte	2017	LC
Karplanter	<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	2018	LC
Karplanter	<i>Dianthus deltoides</i>	engnellik	2014	LC
Karplanter	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	2018	LC
Karplanter	<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær	2018	LC
Karplanter	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	2018	VU
Karplanter	<i>Galium album</i>	stormaure	2017	LC
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	2008	LC
Karplanter	<i>Galium verum</i>	gulmaure	2018	LC
Karplanter	<i>Geum urbanum</i>	kratthumleblom	2014	LC
Karplanter	<i>Glechoma hederacea</i>	korsknapp	2014	LC
Karplanter	<i>Hieracium umbellatum</i>	skjirmsveve	2018	LC
Karplanter	<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum	2018	LC
Karplanter	<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	2018	LC
Karplanter	<i>Lathyrus linifolius</i>	knollerteknapp	2014	LC
Karplanter	<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	2014	LC
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage	2014	LC
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	2018	LC
Karplanter	<i>Luzula multiflora multiflora</i>	engfrytle	2017	LC
Karplanter	<i>Luzula pilosa</i>	hårfrytle	2017	LC

Karplanter	<i>Malus ×domestica</i>	eple	2018	NR
Karplanter	<i>Medicago lupulina</i>	sneglebelg	2008	LC
Karplanter	<i>Melica nutans</i>	hengeaks	2018	LC
Karplanter	<i>Nocca caerulea</i>	vårpengeurt	2014	PH
Karplanter	<i>Phleum pratense pratense</i>	engtimotei	2018	LC
Karplanter	<i>Pilosella officinarum</i>	hårsveve	2018	LC
Karplanter	<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	2014	LC
Karplanter	<i>Pinus sylvestris</i>	furu	2018	LC
Karplanter	<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	2014	LC
Karplanter	<i>Plantago major</i>	groblad	2017	LC
Karplanter	<i>Poa compressa</i>	flatrapp	2017	LC
Karplanter	<i>Polygala vulgaris</i>	storblåfjær	2017	LC
Karplanter	<i>Potentilla argentea</i>	sølvmore	2018	LC
Karplanter	<i>Potentilla thuringiaca</i>	tysk more	2014	PH
Karplanter	<i>Primula veris</i>	marianøkleblom	2014	LC
Karplanter	<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll	2014	LC
Karplanter	<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn	2018	LC
Karplanter	<i>Quercus robur</i>	sommereik	2018	LC
Karplanter	<i>Ranunculus acris</i>	bakkesoleie	2014	LC
Karplanter	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	skogkrattssoleie	2014	NT
Karplanter	<i>Rosa sp.</i>	roseslekta	2018	LC
Karplanter	<i>Rubus idaeus</i>	bringeær	2018	LC
Karplanter	<i>Rubus saxatilis</i>	teieær	2018	LC
Karplanter	<i>Rumex acetosa</i>	engsyre	2014	LC
Karplanter	<i>Solidago virgaurea</i>	gullris	2018	LC
Karplanter	<i>Stachys palustris</i>	åkersvinerot	2017	LC
Karplanter	<i>Stellaria graminea</i>	grasstjerneblom	2017	LC
Karplanter	<i>Taraxacum</i>	løvetann	2014	LC
Karplanter	<i>Thlaspi arvense</i>	pengeurt	2014	LC
Karplanter	<i>Tragopogon pratensis</i>	geitskjegg	2017	LC
Karplanter	<i>Trifolium aureum</i>	gullkløver	2017	LC
Karplanter	<i>Trifolium hybridum</i>	alsikekløver	2014	LC
Karplanter	<i>Trifolium medium</i>	skogkløver	2018	LC
Karplanter	<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	2018	LC
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	2017	LC
Karplanter	<i>Turritis glabra</i>	tårnurt	2014	LC
Karplanter	<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongsslys	2017	LC
Karplanter	<i>Veronica chamaedrys</i>	tveskjeggveronika	2017	LC
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	2018	LC
Karplanter	<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	2018	LC
Karplanter	<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	2018	LC
Karplanter	<i>Viola canina</i>	engfiol	2018	LC

Sum: 86 arter

Karakterarter, skillearter og tyngdepunkter for semi-naturlig eng er markert med fet skrift (24 arter).

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>